

Szerkesztő-égi iroda
Sepsi Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületé-
ben, hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint kétszer:
csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorrt, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

„NEMERE”

IX. évfolyamának II. negyedére.

Előfizetési feltételek:

Ápr.— június 1 frt 50 kr.
Külföldre egész évre 8 frt — kr

Az előfizetési pénzek a „Nemere” kiadó-
hivatalának Pollák Mór könyvnyomdájába
Sepsi-Szentgyörgyre küldendők

Előfizetőinket szívesen kérjük előfizetéseiket
megújítani, miután felesleges példányokat nem nyo-
mattathatunk.

A „Nemere” kiadóhivatala.

A orosz cár elleni merénylet.

A minden oroszok cája körülvette magát
testőreivel, a rendőrök titkos kémeivel — és
mégis megtörtént, a mitől felve remegett: élete
ellen merénylet követtetett el. Nincs a művelt
Európában egyetlen nemzet, nincs a nemzetek
között egyetlen művelt ember, a ki el ne itélné,
a kinek v érea tróngyilkos merényletére fölne
lázadna Bizonyára elfordul a józan gondolkodás,
a becsületes lélek az undok gyilkostól, a
a szerencsétlen merénylettől, és mégis midőn
a fehér cár élete egy hájszálon függött, — nem
akadt egyetlen ember sem, a ki el ne gondol-
kozott volna e borzasztó, királyt ölni szándékozó
gyilkos tette okai felett Nincs ma egyetlen
nép, melyne itélné, s a nép ítélete a politiká-
ban rendesen igaz szokott lenni És ennek az
ítéletnek rettenetes szava van Fülébe dörgi a
mindenek cárijának, hogy napjai órái, kormány-
zásának napjai és órái meg vannak számlálva.
A cár sápad és remeg. Reszkető tagjai már
nem bírják tovább hordozni magukban a két-
ségbeesett lelket. Eddig csak félt, most már
reszket. Szerencsétlen cája a minden oroszok-
nak! . . .

A nép, a közvélemény szava, most nem
tüntetésekkel, fákllyakkal és tömeges csoport-
súlásokkal állott elő — hanem sokkal erősebb
fegyverrel, sokkal borzasztóbb védelemmel, —
a gyilkosokkal Jaj annak a társadalomnak,
jaj annak az országnak, hol a nép utolsó men-
deke már a gyilkok. Ott belsejében rágódik a
férég, mely lassan öröl, de emészt. Megem-
szti a-korhadat rendszert, a pusztulni indult, megfe-
nésedett rendőrállam rendszerét s a nép itélt.
Nem az ő hibája, hogy a középkorból az ujkor-
ba való átmenetel gyanánt meg akarta szerezni
magának az arisztokrácia előjogait: ez a rend-
őrállam büne Lelke rajta. Oroszország népe az
udvar arisztokráciájának ezen előjogait csak
majmolta s ha ez az előjog a gyilkok: nyugod-
jék meg a történelem, mert az orosz udvar tör-
rélmelze terhes a méregtől és gyilkoktól. A ne-
mezis keze nem marad következtelen. Az isten
ujja int és intése rettenetes.

A szeptérvári merénylet háttere sokkal
szomoróbb, mint azt egyelőre gondolnk is. —
Ott áll egy óriás birodalom, egy szilaj őseréjű
faj, mely terjedelemre, számra nézve legna-
gyobb; értékre, súlyra nézve pedig a legkisebb
az egész Európában. — Ez óriási nép erkölcsi

törpességének a keleti kényuralom rendszere
az oka.

A századok által felnevelt s megszilárdított
milliók békés hódolata által elkenyvezetett des-
potizmust támadja meg most a forradalmi szel-
lem, az a forradalmi szellem, mely jogosultsá-
gát ugyan belülről, hazája nyomorából, de táp-
lálékát: kívülről — nyugat-európai tanokból
meriúi.

Ezek a titkos összeesküvők gyilkolhatnak,
megfelemlíthetnek egy egész hivatalnok nem-
zedeket, de hazájukat felszabadítani nem fog-
ják. Nem, még ha az összeesküvők főnöke jut-
na is a cárok trónjára.

A legszabadabb alkotmány proklamálása
körülbelől úgy hatna Oroszországra, mint ha-
tottak hajdan a jezsuiták tömeges keresztelése
Azsia vad népeire: a nép ezenként özonlött
cífra bódékhoz, felvette a keresztvizet, gyakran
még adózott is az új istennek, aztán hazatért s
mint azelőtt, tovább szerette többes számú
feleségeit.

Forradalom ily körülmények közt átjátsz-
hatja a hatalmat egy kézből a másikba, — de
máról holnapra nem taníthatja meg a rabszol-
gát arra, hogy a hatalmat az egyedül lehetsé-
ges módon: egy részének közvetlenül való
gyakorlása által korlátozza.

Erre még talán megtaníthatná a népet egy
felvilágosult abszolutizmus, melynek öntuda-
tos célját önmagának feleslegessé tétele ké-
pezi. —

De hol találunk ily abszolutizmust?

Egy nagy átalakulási processzus küszöbén
áll Oroszország.

Ma a küzdelemben a titkos forradalmárok
s a kormány állnak szemben; amazok impor-
tált és megemésztenél szabadsági eszmékkel,
támogatva a nép nyomora által; emez százados
hatalmára, óriási anyagi erőforrásaira s a nagy
többség butaságára és megszokott szolgaiságára
támaszkodva.

A küzdelem végkimenetele alig kétséges;
ki mondana le a reményről, hogy szabad Euró-
pában egy nagy népek végre is sikerülni fog
emberhez méltó létet vivni ki magának? csak-
hogy e végeredményt talán csak unokáink, a
jelen nemzedék semmi esetre sem fogja meg-
érni. —

Oroszország évtizedek előtt ülte meg ala-
pitásának ezredéves fordulóját.

Több mint ezredéves léte alatt most tör-
tént először, hogy az orosz káz, a szabadság és jó-
ság nevében fegyverrel támadja meg a cár
életét.

Ez a nap előreláthatólag fordulóponrt fog
jelezni Oroszország belső történetében.

S hogy az új korszak, melynek születését
a cár melléneek szegzett pisztolylövések jelezik,
aligha lesz a békés fejlődés, a szabadság és jó-
lét felé való következetes és rendszeres hala-
dás korszaka, — azt mutatják a szereplők, kik
előttünk a szinpadon mozognak: titkos rend-
őrök és titkos forradalmárok.

Ha egyszer valamelyik országban ezek a
tényezők foglalják le a maguk számára a po-
litikai arénát: — az olyan ország rendszerint
több bajt és gondot okoz magának, mint szom-
szédainak.

A. M.

A „Nemere” egyik közelebbi száma egy ve-
zércikket hozott volt Fogarásból, mely a zernesti
románok magatartását a magyar nyelv érdekeben
tényekkel illusztrálta. Több román lapnak vissza-
tetszett a zernestiek hazafias gondolkozása és siet-
tek azonnal cáfolgatni s bíráló észrevételekkel ki-
sérni fogarasi levelezőnk állításait. Sajnáljuk, hogy
épen a legérzékenyebb kifakadást nem olvashat-
tuk, melyet a nagyszabesi „Tel. Rom.” között Matia-
nu zernesti román lelkész tollából s így csak
más lapok után ismertethetjük mi is. — A többek
közül a bukaresti „Resboiul” a következőket írja:
„A Sepsi-Szentgyörgyön megjelenő „Nemere” című
székely lap nem régebben azt írta, hogy több bras-
sói román elment Zernest községbe, hogy ott alá-
írókat gyűjtson azon feliratra, mely a magyar-
nyelv ellen a metropolitához küldetett; de a zernesti-
ek nem akarták aláírni, mivel ők és gyerme-
keik nem akarnak tudatlanok maradni s meg akar-
nak tanulni magyarul, hogy lehessenek ők is olya-
nok, mint a brassói urak, a kik tudnak magyarul.”
Ezen rozszakaratu rágalmát a nevezett székely lap-
nak Matianu, zernesti román pap a „Tel. Rom.”-
ban megcáfolja s azt állítja, hogy ez csak költe-
mény, mert a zernestiek helyeselték ő excellenciá-
jának eljárását s hitfelekezete részéről nem késik
íranta bizalmát és köszönetét kinyilvánítani. —
Ezt írja a bukaresti „Resboiul”. Ezzel szemben mi
is kinyilatkoztatjuk, hogy a „Tel. Rom.” tisztelt
levelezője buzgósgában tullott a célon s az igaz-
sággal egészen ellenkező dolgokat írt. Hogy lapunk-
nak ama közleménye „rozszakaratu rágalom” vagy
„költemény” lett volna, azt mi kereken tagadjuk
annyival is inkább, mivel levelünket oly egyéntől
vettük, a ki hitelesség és megbízhatóság tekintet-
ben legalább is nem áll hátrább, mint Matianu
lelkész ur. Azt értjük, hogy a kérdéses közlemény
roszul esett ő excellenciájának is, a mire választ
írni épen az odaváló lelkész ur volt hivatva, de azt
már nem tudjuk felfogni, hogy ténylek elbeszélésé-
vel minő igazságérzettel lehet a „rágalom”, „rozsz-
akaratu”, „költemény” — s isten tudja, még miféle
puszta frázissal szembeszállni. — Addig is, mig e
tárgyban levelezőnk észrevételeit megtenné, köte-
lességünk a jól értesült „Tel. Rom.” szorgalmas
levelezőjét buzgósgában rendreutasítani.

* A csödtörvényjavaslat tárgyában összehívott
enquete bizottság az „E-s” értesülése szerint vég-
leg befejezte már tanácskozásait s megállította az
új csödeljárás alapelveit. Ez elvek alapján már a
törvényjavaslat szövegezése is munkába vétetett,
mely ha elkészül, az igazságügyminiszter annak
áttekintésére ismét fog kérni egy szűkebb bizottsá-
got. — A törvényjavaslat, mely gyökeresen szakít
az 1840-ben kodifikált hosszadalmas eljárással, s
mely lényegileg az osztrák csödeljárás mintájára
készül, mely az ülésszak végén május hóban elő fog
terjesztetni, hogy a jövő ülésszakban törvényhozá-
silag letárgyalhassék s törvényerőre emeltessék.

* A bosnyák menekültek hazatérése folyton
tart. Prjedorba, mint a „Bosn. Corr.” jeleníti, két
vasuti vonattal mintegy 2000 menekült érkezett
Noviból, köztük három árva is, kiknek szülői Hor-
vátországban elhaltak. Az árvák átadattak a prje-
dori községnek. A dubicai kerületbe márc. 11-én
1000, 12-én mintegy 600, 15-én és 14-én 1400 ember
érkezett haza.

A merénylet Sándor cár állote ellen, megdöben-
tően szakította félbe a nyugalmat Oroszország fő-
városában. Alig néhány napja, hogy a titkos for-
radalmi kormány intése a cárhoz megjelent, s a
fenyegetést gyorsan követte a bűnös kísérlet. A
merénylet nem sikerült, s a művelt világ kétség-
kívül egyhangulag el fogja ítélni a gyilkos kísér-
letet: de ép oly kétségtelen hogy a forradalmi
mozgalom, mely immár a legvégső eszköztől sem
riad, vissza, folytatni fogja a cári despotia hatalom
aláadását s ha Sokolev, az elfogott merénylet, éle-
tével lakol bűnéért, mások támadnak helyette, s a
rendőri üldözés, a departáció képtelen lesz elfojtani
a mozgalmat melynek célja az, a mit Sándor cár

roppant pénz és véráldozatokkal megszerzett a „bolgár testvérek” számára: türhető emberi lét az orosz nép millióinak megszüntetésé az önkény azon brutális uralkodás, melyhez hasonló többé Europa egyetlen államában sem található. A merénylet közvetlen hatása alatt küldött táviratok szerint a visszahatás igen nagy, s ez természetes is; sajnos volna azonban, ha az orosz kormány még mindig csak megtorlás által akarná a mélyen gyökerező bajt orvosolni. Erre mutat pedig az a hír, hogy a rendőrmisztérium helyreállított, mint fennállott I. Sándor cár idejében, élére Loris Melikov gróf állított s a tanintézetek, ezek közt a pápi szemináriumok is szigorú felügyelet alá helyeztetnek stb. Egy másik távirat szerint Suvalov gróf, kit mindig békülékeny és reformokra törekvő államférfi gyanánt emlegettek, alkanczellári minőségben Gorcsakov hg mellett átveszi az ügyek intézését; e hír azonban már sokszor felmerült s most is csak fentartással fogadható.

Az egyiptomi konfliktus sem közeledett a megoldáshoz. Az a hír, hogy a szultán a khedive pártját fogja, nem bizonyul valónak, sőt Abdul-Hamid hír szerint el sem fogadta Izmail basa követét; de a khedive elmozdításáról szóló hírek szintén koraiak s Párisban úgy mint Londonban egyelőre aligha fognak oly rendszabályhoz nyulni, melyet csak fegyveres erővel lehetne végrehajtani. A „Morning Advertiser” szerint Anglia és Franciaország ultimátumot fognak intézni az alkirályhoz, — az ultimátum tartalma fölött azonban még csak most folynak a tárgyalások Párisban, hová Bourke angol államtitkár napokban utazott. Ezalatt Egyiptomban tovább foly a bomlás; most már a államadósság ellenőrző bizottság is feloszlott, az európai szakemberek egymás után cserben hagyják a khedivét s előre látható, hogy a basák gazdálkodása a legközelebbi idő alatt kényszeríteni fogja a khedivét vagy a bukás kimondására, vagy az angol francia föltételek elfogadására.

Merénylet a cár ellen.

Péte rv ár, ápril 15. A merénylet reggel 9 óra körül történt, a péte rv ári kerület táborokra épületeinek és a tengernagyi térnek sarkán, a Gorcsakov-féle palota bejáratának átellenében. A táborkar palotájának falán három golyó nyoma látszik. A gonosztevő azt mondta, hogy Sykoloff Jánosnak hívják és a pénzügyminisztérium vidéki alkalmazottja. Többet nem akart vallani és azt mondta, hogy az utókor lesz az ő tettének bírja. A hóna alatt két méregtokocsát találtak viasszal oda erősítve. Midőn elfogták, összeszorította fogaikat; midőn elfogta a hányás, hab jött a szájából. Minthogy vonakodott bevenni az ellenmérget, tegnapi híre járt, hogy meghalt, de úgy látszik, hogy még is sikerült beadni az ellenmérget. Tegnapi este kivégítették a várost, a császári palotát néptömeg fogta körül; a legelőkelőbb örömnívítatokozatok követekeztében megjelent a cár az ablaknál. A birodalom minden részéből és a külföldi udvaroktól szerencsevívítatok érkeznek. A péte rv ári nemesseg bizottság küld a cárhoz, hogy fejezze ki ragaszkodását és a megkísérlett merénylet fölött utalását.

Péte rv ár, ápril. 15. Miután az orvosok biztosították a merénylő életét, a testőrlovász-erzred fűdözettel a Péte rv ár várbá kísérte a rendőrfőnökség épületéből. A cár dében a téli palotában fogadja a főméltóságok szerencsekívánatait.

Konstantinápoly, ápril. 15. A szultán táviratilag kívánt a cárnak szerencsét megmeneküléséhez.

Berlinből jelentik, hogy a német császár külön meghatalmazottat fog Péte rv árra küldeni, hogy tolmácsolja szerencsekívánatait a cárnál. A német császárt rendkívül meglepettette az attentatum híre.

Párisból, jelentik, hogy a cár ellen intézett attentatum rendkívül felizgatta a pénzügyi köröket, annyival inkább, mert magán tudósítások után attól tartottak, hogy Péte rv áron forradalom tört ki.

A cár ellen intézett merényletről értesülvén király ő felsége — hír szerint — szintén szerencsekívánót táviratot intézett a cárhoz.

A kelet-ruméliai kérdés

az ünnepi szünet alatt nem igen jutott közelebb a megoldáshoz, sőt az újabb táviratok arra látszanak mutatni, hogy a vegyes megszállás terve már megvalósult. Mint egykor konstantinápolyi táviratunk jelent, a porta végleg elutasította a közös akció tervét s berlini tudósítások szerint Oroszország ismét konferenciát javasol s a különböző hírek, melyek a tervezett akció részletei fölött folyó alkudozásokról szólnak, talán már túlhaladtaknak tekinthetők.

A vegyes okkupáció tervét Szentpétervárt, úgy látszik, már megbukottnak tekintik. E váratlan fordulat okául a porta ellenállást emlegetik s ez annyiban való is, hogy a török kormány folyton ingadozott és hol megadta, hol visszavonta beleegyezését. Kérdés azonban, vajon a porta megatartását nem az okozta-e, hogy Gorcsakov hg. mindjárt kezdetben ellenséges állást foglalt el a Suvalov gr. által pártolt terv ellen. A török körjegyzék nem utasította vissza föltétlenül az okkupáció tervét, sőt alkalmat nyújtott kompromiszu-

mokra; de mialatt a kabinetek a török javaslatokat tárgyalták, Gorcsakov hg és az ő panszláv sajtója élesen megtámadták a vegyes okkupációt, melyet az egyes részletek tekintetében uralkodott nézetkülönbségek dacára valamennyi nagyhatalom a legjobb módnak talált, hogy a kelet-ruméliai kérdés békésen megoldassék. Az orosz panszláv párt üzelmivel összefügg bizonyos francia ügynökök működése, kik a párisi kabinet komoly és loyális elhatározása ellenében a berlini szerződés végrehajtását s a rend és nyugalom helyreállítását megakadályozni törekednek, hogy saját, de nem valott céljaitak előmozdítsák. Semmi kétség, hogy ez emberek Konstantinápolyban erőlesen működtek Anglia ellen a vegyes okkupáció meghúztatása végett.

E fordulattal szemben Bécsből hiteles forrásból jelentik, hogy bármi legyen a mostani alkudozások vége, Oroszország semmiféle ürügyet sem fog felhasználhatni arra, hogy csapatait a berlini szerződésben kitűzött határidő múltán is a Balkán-félszigeten hagylassa.

Jagócsy Péterffy József értesítése házi iparról

(Folytatás)

Nem én mondom, a világ legjelesebb nemzetgazdáinak egyike állítja, hogy a tisztán földmives állam állandóan fenn nem állhat s előbb utóbb valamely iparos és kereskedő állam gyarmatává süllyed.

és ez természetes, hogy valóban gondolkodni sem kell felette: mert míg az iparos és kereskedő állam a vilá; piacát urálja, addig a földmives állam egész léte a felhők járásától függ.

Míg az iparos és kereskedő állam polgárai hol kisebb, hol nagyobb előnnyel dolgoznak, addig a földmives állam polgárai évi 190 nap foglalkozásukat végezve, várják a tavaszt inség és nyo morban esengve mindig állam segélye, támogatása után.

Nem állítom azt, hogy az iparos államokban nem jönnek meg szintén a nehéz napok, hiszen ezt állítva szembe szállának a tagadhatatlan tényekkel; de állítom a lehatározottabban, hogy a mely állam polgárainak a földmivelési munkákon kívül még más foglalkozásuk is van, tehát a hol a család összes, vagy egyes tagjai a szabad időt, mely a főfoglalkozásukból marad — mert marad elég — mellé foglalkozással tudják betölteni, ott az idő pénzé tetettet, legyen most a keresemény még oly csekély, de keresemény mégis, mely fáradsággal szerezve, mint azon szerzemény, mely gyáran indokolatlanul nagyobb a jogosnál s mely csak a földmivelésnél fordulhat elő, de mindig a földtulajonosok kárára.

A mondottakból önkényt következik, hogy a háziipar alatt azon foglalkozást kell értenünk, mely a földmivelési munkák bevégeztével megmaradt időt kitölti.

Továbbá van hazánkban egy, már félig tönkre ment kis iparos osztály, melyet a végpusztulástól semmiféle állami intézmény sem fog megmenteni, ha ez maga nem igyekszik oly munkához látni mely mellett a verseny által össze nem zúztatik; ezeknek a házi ipar áldás és valóságos menedék.

De van azután nem tudom hány ezer tönkre ment kis birtokos, elszegényedett tisztviselő tanító, szóval egy nagy és szegény középső osztály. — Ezen osztálynak leány gyermekei mondhatnám két harmad számban, még annyitsem tanulnak, hogy komornakká lehessenek. A kisasszony cím és valami ilyen forma nevelés meg van, de a leány szerzeni nem tud s reá a legnagyobb nyomor vár. — Hatoljon csak valaki be oly mélyen a társadalmi élet minden rétegbe, mint ezt én tetvém, oly képet fog találni, melynél sötétebbet szóval vagy írásban nem lehet előadni. Ezen osztálynak a háziipar kenyer, mert becsületes kereseti mód.

A kérdés az: mily házi ipart folytassunk, s ha folytatjuk, termelhetünk e oly czikkeket, melyekkel versenyezhetünk?

És itt eljuttotam oda, hogy az ezen kérdésre adandó felelet által a háziipar felőli fogalmat talán sokanál tisztázhatom.

Sokan, igen sokan vannak, kik azt állítják, hogy a gyáripar mindenben oly erőt fejt ki, mely szerint sem a kis ipar, sem a házi ipar nem versenyezhet.

Ezen állítás a kérdésnek felületés áttekintéséből ered; mert ha valaki megnézi a finom rumburgi gyolcs készítését annyi ezer szövőszéken Csehország népénél;

ha megnézi továbbá a szász és csehországi harisny és kezttyűszöveti, egy szóval az egész kötőszöveti ipart; (Wirkerei)

a szászországi damasz szövőszövetet; az odereani szőnyegszövetet a gyermekjáték ipart; — a borkezttyü varrást Sziléziában, Cseh és Franciaországban;

a bajor és morvaországi kosárfonást: a genfi és fekete erdőszőlőbeli óraipart; a svájci fa metszőszövetet; a württembergi női ipart (Reutlingeni gyártmány név alatt);

a florenczi, az angol, a svájci szalma ipart: az érczhegyesség csipke iparát és számtalan más oly ipari készítményeket, melyeket semmiféle

gép sem tud be végezni, bár egyes részei gépekkel gyártatnak; — ugyszintén melyek semmiféle ügy nevezett kisiparos szakmájához nem tartoznak, — de melyek készítésével száz és ismét sok száz ezer ember, asszony, leány, gyermek foglalkozván, ebbeli foglalkozásuk után többé k-vebbé jólétnek örvendenek; akkor át fogja látni azt, hogy:

először: a házi ipar nélkül a gyáripar fenn nem állhat; hogy másodsor, a háziipar minden művelt államban a közvagyonosodás egyik legfőbb tényezőjeként szerepül.

En tehát ilyen háziipart értek, ide tartom szükség egyesek emelni és fejleszteni bár századokon át üzött s mégis mindig kezdetleges házi iparunkat; nem tartván szerencsétlenségnek azt, ha a tulipántos láda meg veszprémi kulacs és a beregi guba oly valamivel váltatik fel, min a nemzeti jelleg kevésbé lesz észrevehető.

A fenebiekben elmondván azt, hogy mit értek a haznos háziipar alatt, elkerülhetetlen szükségessé tartom felsorolni azt, mit a házi ipar fejlesztése czéljából megindított mozgalom eredményeként felmutathatunk.

A már eléggé magyarázott szempontból kiindulva, mindjárt, midőn a m. kir. kormánytól megbizattam, hogy a háziipar terjesztését eszközöljem, — első feladatombul tüztem ki a társadalmi érdeklődést e nevezetes ügy iránt felébreszteni és megnyerni.

Érdekes tudni azt, hogy kezdetben annyi száz művelt jó hazafi között, kikkel az úgyről értekeztem, e sorok bevezetésében említett Goldberger Henrik barátomon kívül csupán i egyént találtam kik teljesen megértették szándékomat. Feljegyzem neveiket mert tartozom vele az utókorak.

Trencsénmegye főispánja Kobicza Pál és alispánja Zsombokréthy Emil urak ezek, kik fejtétlen bizalommal csatlakoztak az ügyhöz, s nem gyatították, hogy pénzért, vagy dicsőségért léptem a küzdésre.

Később még gróf Zay Albert a pártalan főur csatlakozott hozzánk, és én megkezdem az „első háziipar és iparoktatást terjesztő egyesület” alakítását a pozsonyi iparkamara területén.

A „helyreigazítás” helyreigazítása.

Az ilyen eljárás indokait nem kutatom, de legalább is furcsának kell nyilvánítanom, midőn valaki eszmemenetének csak az által vél biztos kiindulási pontot feltevedezhetni, ha tévesen beleköt valamibe, a mihez tulajdonképen semmi köze az ő mondanivalójának. Hogy Sepszi-Szentgyörgyön festő és nyomató intézet van, azt — ha máshonnan nem tudnók is, tudjuk a „Nemerőből”, s hogy létezik ilyen intézet, annak csak örvendeni tud, a kinek népünk emelkedése szellemi és anyagi tekintetben szívén fekszik. Már p-dig ezt magamról állítom, mert „neki” áldott az a bölcső, mely magyarrá ringatott”. Midőn tehát a helyreigazító ur, a ki nek érdemeit elismerni s buzgalmat méltányolni már volt alkalmam, — elhatározta tudomásul adni, hogy ezen festő és nyomatósi intézet 500 forint államsegéllyel létesült s hogy az intézet minden néven nevezendő anyagokat „olyan tartós és szép színre képes festeni, mint bármely festő intézet bel- vagy külföldön” — ezt igen helyesen tette az intézet érdekében és általában az idevágó iparág fejlesztése tekintetében; de — bocsásson meg — tehette volna ezt a nélkül, hogy a háziipar egyesület kiállításáról szóló tudósítás „helyreigazításán” kellett volna ismertetését kezdeni. „Nehány érdekes újsággal is találkoztunk, minő pl. az első nyomott szövet, mely elég pontosan készült munkát, csak talán nem lesz épen tartós színű” — így szólta a tudósítás egyik helye. Helyreigazító ur erre abban a véleményben van, hogy az a nyomás elég pontos nem lehet mint első készítmény, hanem a mi a színét illeti: „járjatos be minden földet”, — tartósabb és jobb szint sehol a föld kereségén előállítva nem fogtok tapasztalni. Ennek ellenében — bocsásson meg — szóról-szóra fantomok az idézett vélemény, mert először is az e leg nem superlativusa a tökélynek, másodsor szerény színerzőkem elég merész volt egy veres színek legálább is hat árnyalatát megkülönböztetni s meggyőződésem szerint ez nem bizonyít ama szövet színeinek tartóssága mellett, mert a külbehatások iránt ugyanazon színek különböző nuance-ai különböző érzékenységgel viselkednek. De mindezek dacára elnéztem volna a „helyreigazítást”, ha az olyanformán nem tűntetné fel a tudósítót, mint a ki rosakarattól tette óvatoss megjegyzését. Így azonban nem tehettem, mert qui „tacet, consentire videtur”. Ki kell tehát jelentenem, hogy legfőbb ohajaim közé tartozott és fog tartozni mindig iparunk minden oldalól való fejlesztése s így természetesen az is, hogy a festő intézet a külföldiekkel versenyképes legyen, de ezt állítani arról már jelenleg, az — bocsásson meg — kissé nagy és merész mondas, a mit helyreigazító ur kiváló előszereettel tesz. A mi pedig a műfaragás (és nem műfaragászat) termékének értékének megítélését illeti, arra nézve — bocsásson meg — köszönettel kell visszautasítanom jóakaró intését; magunknak is van — mint műkedvelőnek — csekély tájékozási képességem e tárgyban. Csak arra figyelmeztetem a „helyreigazító” urat, hogy a t e c h n i k a i munka is mérvadó ár a megszállásnál. (Bizonyosan p h y s i k a i t akart ön mondani.) — A para-

celsusi hang; illik Paracelsushoz és célirányos is lehet, de senkinek sem szép, legkevésbé indokolatlanul. További mondásai nem érvek. Különbösen elismeréssel vagyok ön iránt.

Szakértő nró II.

KÖZGAZDASÁG.

Mily esetben előnyös az érvágás házi állatainknál?

Igen gyakori eset, hogy a gazda, — mihelyt egyik, vagy másik állata megbetegszik, — azonnal eret vágat rajta, a nélkül, hogy megfontolná, helyén van-e az, vagy nincs; — sőt némely vidéken minden évben vért bocsátanak az állatokból, különösen a lovakból, tekintet nélkül arra, hogy beteg-e azok vagy nem? tehát pusztán szokásból. — Az érvágásnak indokai igen különbözők s egymástól igen eltérők. — Némelyek ugyan ama helyes szempontból indulnak ki, hogy az érvágás csak a valóban beteg állatoknál ajánlandó; e mellett azonban azon hibába esnek, hogy azt mindenféle betegségben alkalmazni akarják. Mások ellenben oly véleményben vannak, miszerint évenként, és pedig tavasszal, azért kell vért bocsátani a lovakból, hogy azok a betegségekkel megóvassanak. Vannak azonban olyanok is, a kik nem gondolnak sem erre, sem arra; hanem az érvágást, mint már mondtuk, pusztán szokásból gyakorolják. Ha kutatjuk a dolgot, azt fogjuk találni, hogy abban valamennyien megegyeznek, miszerint minden jelenlevő és bekövetkező bajnak oka egyedül a vérben fekszik. Lássuk csak mennyiben van igazuk.

A vér ama különféle elemekből álló veres színű folyadék, mely a szívből mint központból az üterek által a test minden részébe elvezetettvén, miután élelyét és egyéb tápanyagait azoknak átadta — a viszereken a szivbe visszatér, magával vivén szénsavat és egyéb elhasznált, részint a táplálkozásra nem alkalmas anyagokat. A vért e az utja nevezetik nagyvérkeringésnek. A tápanyagait megfosztott szénsavtartalmu vértnek élelyülését végett, tehát hogy ismét táplálékonyvá váljék, a sziv jobb feléből a tüdőbe kell mennie, onnét pedig már megfrissült, élelydus állapotban vissza a sziv bal felébe. Ez a kis vérkeringés. Tehát a mint látjuk, a vér összetétele nem mindig ugyanaz, hanem az állati testnek majdnem minden szervében különböző. A feladat, mit a vértnek a szervezetben teljesítenie kell, igen fontos és röviden a következőkben körvonalozható: 1) Az élet fenntartásához szükséges élelyt a tüdőbe felveszi és minden legkisebb testrészekechére elvezeti. 2) A gyomorban és belsatornában kiválasztott s az ugynevezett chylus-edények által felvett tápanyagokat a test egyes részeihez juttatja, hogy azokat a szervezet áthasonthassa s általuk az elhasználás következtében létrejött veszteséget pótolhassa. 3) Ugy a vér, valamint az ugynevezett lymph edények mind azon anyagokat, melyek az életműködés elősegítésére alkalmasanokká váltak, vagy pedig beteges változások következtében jöttek létre, — az egész állati testben feveszik és a megfelelő szervekhez vezetik, hogy ott kiválasztassanak. Így választatik ki pl. a szénsav a tüdőben, a vizelet a vesékben, az epe a májban stb. Szóval, a vér lényeges alkatrésze a szervezetnek, feltétele az állati életnek; minden kevesbitése, vagy gyűjletének szándékosan előidézett megváltozása tehát kell hogy befolyással bírjon az egész test tevékenységére. Vannak azonban esetek, midőn az érvágás nemcsak megengedhető, sőt elkerülhetlenül szükséges, mint oly megednek, melytől az állat életben maradása függ. Így pl. jól táplált vérmes állatoknál és csakis ilyeneknél, a fontosabb szervek, nevezetesen a tüdő, a sziv, gyomor és bél hevesen fellépő lázas gyuladásnak kezdődésekor. Ezen igen gyors lefolyású és könnyen halállal végződhet bajokban az általános vérmennyiség kevesbitése következtében a megtámadott részekhez kevesebb vér juthatván, ennek csekélyebb nyomása, az edényekben gyorsabb és könnyebb mozgása és állományának változása folytán a gyuladás csillapul, s a baj lassabb menetűvé válik; tehát időt nyerünk arra, hogy a megfelelő orvos szerek alkalmazása által a szervezetre hatassunk, s ez által a teljes gyógyulás utját egyengethessük; a mi ha egyéb körülmények is kedvezők, be is következnek. Ily esetekben tehát az érvágás nagy fontossággal bír, s a leghatásosabb gyógymódok egyikének tekinthető.

Égészen más hatása van azonban az általános vérbocsátásnak gyenge s már huzamosabb idő óta beteg állatoknál. Az ilyenek a vére ugyanis a hosszú időn át tartott rendellenes, beteg állapot folytán átalakul, megromlik, mit a minden betegséggel karöltve járó étvágyhiány és emésztési zavarok még inkább elősegítenek. A kiválasztási és életműködési folyamatok, minők a lélekezés, börpárolgás stb. a beteg állatnál is végre mennek, még pedig többnyire fokozott mértékben. E folyamatok a vér által tartatnak fenn ez pedig az ahhoz szükséges anyagokat a táplálékból nyeri.

Világos tehát, hogy ha csekélyebb mennyiségű tápanyag véteik fel, a vértnek is szegényebbnek kell lennie. Már most ily esetben az amugy is tápszegény vérből 3—4 liter kibocsátunk, mint ez igen gyakran történni szokott, ez által az egész benső életfolyamat szükségképp annyira megzavaratik, hogy a rendes állapotba való visszatérhetés-

nek reménye is alig marad fenn, főleg azon esetben, midőn még hozzá oly gyógyszerek is alkalmaztatnak; melyek a kórnak nem felelnek meg.

A vér, valamint a betegség keletkezésekor mint tényező szerepel, ugy egyszerűsind a gyógyításnál is fontos szerepet játszik, s mennyiben az ő feladata a jelenlevő gyuladási terményeket feloldani, felvenni és kiválasztani.

Ha tehát valamely állat már hosszabb idő óta beteg, igen lesoványodott, bágyadt és erőtlén, vagy pedig már magában véve gyengén fejlődött: akkor minden érvágás ártalmas. Oly esetekben igyekeznünk kell, hogy az állat megfelelő táplálás által több és jobb vért kapjon, nem pedig oktalannul arra törekednünk, hogy érvágás által élelyanyaga végtelenségig is megfosztassék.

De az egészséges állatnál is lehetetlen, hogy az érvágás hasznos legyen; sőt inkább beteges állapot, mesterséges vérszegénység idéztetik elő általa. Ama hitnek, hogy a május 1-én, vagy holdteltkor való érvágás e betegségeket megakadályozza, semmi alapja sincs.

Ez csak oly tévhit, mint számos más, mikkel népünk, fájdalom még ma is bővelkedik. Érvágás után néhány nap múlva az egészséges marhának ismét anyagi és olyan vére lesz, mint az érvágás előtt volt.

Mire való tehát az élet gépezetére szándékosan zavarólag hatni? Mire való a testben oly oktalannul és cél nélkül apasztani ama folyadékot, mely alapfeltétele az életnek?

És ha már valakinek az a bogara van, hogy marhájának „sűrű és heves a vére” hát adjon neki kevesebb és silányabb takatmányt; celtáj így minden érvágás nélkül is el fogja érni.

Erdélyi Károly.

CSARNOK.

Szeged.

— Felolvasott Kézdi-Vásárhelyt 1879. április hó 6-án rendezett hangversenyen.

„Mint az örült, ki letépte láncát
Vágtatott a Tisza a rónán át.
Zugva, bőgve törte át a gátat,
El akarta nyelni a világot.”
P e t ő f i.

A múlt idők eseményeinek bírálata a jövő bölcsészete nek kezdete. Mielőtt a bekövetkezett katasztrófa részleteiről szólnánk, mielőtt megkísérlelnénk a veszteséget lefesteni, mely éré a hazát, céloom a város történetének rövid vázlatát adni, melyből ki fog derülni, mily kegyelet fűzi e várost hazánk történetéhez, minő derék — tisztá magyar volt lakossága. Magyarhon déli részén, a Tisza jobb partján annak egy feltűnőbb kanyarulatánál fekszik 14 négyyszög mértőföldet tevő roppant birtokával Szeged. Mint az ősrégi városok legnagyobb részének, ugy Szegednek eredetét is sűrű homály fedi. A régi görög és római írók, kik a najdani Pannonia s Dacia történetét megvilágítják, Duna-Tisza közének első lakóiról mélyen hallgatnak, minthogy oda sem ők berontani, sem a görögök behatolni nem merészelték. Plinius bizonyosságra szerint e vidék első népe a dák, vagy geta nemzet volt, mely harcias fénykorát Decebal nevű királya alatt érte el, a kinek elhaltával a legigazott Dacia román tartományává lön s kipusztult városai a győztes Trajan által rómaiakkal telepítettek be. E telepek kikutatásai hasztalan fáradság marad történetbuváraink előtt. Timon 39 római telep nevét sorolja fel, melyek között a municipális jogokkal felruházott Tibiscum igényli figyelmünket, mivel ezen telep helye olasz történetírók által azon tájra tétetik, hol a hasonnevű folyam a Marbst magába foglalja, már pedig a Tiszába a Maros ott ömlik be, a hol Szeged állott. Mások Tibiscum alatt Temesvárt értelmezik. Ismerve Trajan fegyvereinek győzelmét, nagyon valószínűtlen, hogy míg Temesvárt római telepet alapított, a gyönyörű lapályon, kedvező fekvésű helyen, mely az ő kor szokásainak — vizek közelében lakni — megfelelt, e helyen, hol Szeged állott, telepet ne alapított volna. Béla király névtelen jegyzőjének irataiból tudjuk, hogy a délmagyarországi honfoglalás fővonala épen a mai Szeged vidékén vonul keresztül, miért csakis a különböző véletlenek tulajdonítható, hogy míg a töle nem igen távol eső Kanizsa mindjárt s honfoglalás elején, sőt Szeged birtoka Tápé is már 1138-ban mint községek tűnnek fel, addig Szegednek nyomát sem leljük. Előkeri élete terjedelmességének legelső bizonyítékát III. Epen pápának 1190-iki levele szolgáltatja, mely szerint Szeged már a mondott évben főisperei hely, tehát népesebb város volt. II. Endre 1222-ben aranybullaiban elrendeli, a királyi sőt ezental csak is Zoloch és Szegvéden, vagyis Szolnok és Szegeden tartassék. Hogy ezen kifejlődéshez évszázadok voltak szükségesek, mindenki átáthatal, ez elegendőleg indokolja azt, ha eredetét jóval korábbi időre helyezzük. — A nagy tatárjárás zivatara a Duna-Tiszaközi városokkal egyetemben Szegedet is elseperette, de a tatárok kivonulása után IV. Béla gondos ápolása alatt csak hamar ismét kikelt hamvaiból s sebes léptekkel haladott előre, Károly, Lajos, Zsigmond, de kivált dicső Mátyás királyunk pártfogása alatt bámulatos nagysággá emelkedett. 1433-ban a Duna-Tisza kö-

zében utazó Bertrand de Brocquier így ír: „Szeged egy nagy nyílt s egyetlen nagy utcából álló város, mely nekem mintegy mértőföldnyi nagynak látszott.” Rubigali Pál „roppant nagynak”, egy névtelen írója a XVI. századnak „régente népes, nagy szabad városnak”, Istvánffy Miklós hírneves történetíró „kiterjedt híres városnak” nevezi; a Dózsa-féle lázadás leírásánál „nagy népességű városnak” mondatik. — A török hadjáratok idején a Duna-Tiszaköz védbástyája volt, megátolva az idegen elemek betörését; e korban fényét s nagyságát igazolja a diadalmas török basa Kemálnak naplója, mely így hangzik: „Magyarország keleti részében volt egy nagy város, mely gyűhelylyül szolgált a hitetleneknek s mintegy forrást képezett melyből harcossainak hullámai özönlöttek. E város Szeged. Ellenség falaira ez így soha sem tette lábát.” 1444-ben Murad követséget indított az alkirálynak vélt Hunyadi Jánoshoz, hogy vele békét kössön. Hunyadi a követséget felvilágosította a tévedésről s írt a királynak, kérve, hogy „junius idusán a követséggel tanácskozzék, Szegedre jöjjön”, hová Ulászló — mint tudjuk, el is ment. (Szegedi béke 1444. június 13.) Mátyás király idejében már négy plébániája volt, tehát ugyannyi városrészszel bírt. Mátyás király 1458-ban sz. Miklós napjára, azaz december 6-ára Szegedre országgyűlést hívott össze, hol is az alsó városi szent ferenciek egyházának 3000 embert bőven befogadó cinteremében gyűltek össze. Számtalan nevezetes épülettel bírt, melyek közül csak tizenhét nagy templomának, a királyi várnak, Zsigmond, valamint II. Ulászló palotáinak emléke jutott el hozzánk. — Birtoka kezdetben csakis közelére szorítottok. 1247-ben mint királyi adományt (tápta Tápét, 1369-ben Balaki Iónától a balaki rész birtokot már mint község vette meg örök áron 65 darab aranyért; az 1411-ben Zsigmond király kiadott oklevele a gyula s szentiványi birtokkal ajándékozta meg Szeged szabad királyi várost. 1431-ben Barla István, 1453-ban Csirkédi testvérektől 100 aranyért vásárolt iszonyu birtokot, 1502-ben a Benkovics családól Dorozmát vette tartozás fejében zálogul. Így terjedt birtoka fokontint jelen roppant kiterjedéseig. Népeességét illetőleg annyi áll, hogy a mohácsi vész előtti korszakban a több városok viszonyaihoz képest igen nagy számú lakossággal bírt. Némely történészek, köztök Szerdahelyi és Vedres is azt állhják, hogy Nándorfehérvár felmentésekor Szeged városa 40 000 halaszt menesztett segélyül. Jögnak van ezen állítás valóságán kételkedni s e számot túlzásnak tartani, mely hihetőség tévedésen alapszik, mert ha csak halaszt ily számmal küldött volna, mily roppant nagy szám kellett volna tennie lakosságának. Előkeri lakosságát illetőleg, kivéven természetesen a jövevényeket, kik időnként közé telepedtek, — tősgyökeres magyar volt. A budapesti egyetem tudós tanára: Wenzel Gusztáv így nyilatkozott: „Szeged és Temesvár két szerencsés város, melyek a magyar nemzet legfelsőbb nyilatkozó városalapítói geniusának köszönik létök t; nincs több városunk széles e hazában, mint e kettő, melyek a magyar szellemnek megfelelőleg tisztán magyar alapításuk”. Temesvár az idő folyamában idegen elemek által annyira inficiálva lett, hogy magyar alapítása ma csak történeti érdekkel bír, míg Szeged mindegyike megtartotta azon bélyeget, melyet magyar alapítás nyomott reá” Szeged az egyedüli város tehát, melyet kegyelettel említhetünk ez idő szerint, mint egyedüli tradicionális nemzeti város. — Lakosságának foglalkozása, fekvésének kedvezése alatt, a nádrétegegek, tavak, folyók — a vadászatt, halászat volt. Ezenfőül foglalkoztak földmívelés s állattenyésztéssel. E kettős iparág a magyar jellem kiválóbb sajátosságai közé tartozik s így Szeged tősgyökeres magyar népe e helyen történt megállapodás után nyomban újni kezdés is Hogy testvéreink földmívelők voltak, bizonyítják a Zsigmond-kori francia utazó szavai: „Szeged mindenféle termékben dúz vidéken fekszik, a föld innen Pestig róna és termékeny. Ily állapotban taláta azt a mohácsi vész is, mely után, mint Szulejman basa naplójába feljegyzé, lisztben, buzában, árpaiban s egyéb élelben teljességgel elmerült; találhatni itt sok vad lovat, de értek is zabolni és szelidíteni; oly olcsók, hogy 10 magyar forintért egy igen szép, kocsiha való lovat kaphatn. Adott is Szulejman a mohácsi vész után a hadi zsákmányból Izkender basának 50,000, Cselebi defserdárnak 20,000 darab juhot osztalékul. E mellett a szőlőmívelés Szeged hajdani nagyságának egyik fötöllemezője volt. Magyar ember a bort mindig szerette, ez öröklött tulajdona.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLÉK

— Rudolf trónörökös madridi hírszerint május hó 1-én Barcelonába érkezik s onnan madrid-ba megy, hogy Alfonso királyt meglátogassa. A trónörökös visszatartában egy udvari vadászaton is részt fog venni Barcelonában és aztán a „Maximilian” yachton meglátogatja Andaluza néhány kikötőjét A trónörökös két hónapot töltene Spanyolországban.

— Ertesítés. A székely mívelődési és közgazdasági együletnek Háromszék vidéki választmányát. hó 23-án d. e. 10 órakor a megyeház nagyertermében gyűlést fog tartani, melyre a tárgyak rend-

külvilági fontosságánál fogva egy választmány, mint a nagy közönség különös figyelmét felhívjuk.

— **K. Vásárhelyről** értesítik lapunkat, hogy ott a rendes heti vásár a jubileum miatt a jövő héten nem csütörtökön, hanem szerdán fog megtartani.

— **A Sándor cár ellen intézett merényletek** harmadika az, melyet Szokolev elkötvetett. 1866 április 16-án egy Dimitre Karakazov nevű kopott nemes kísérletet meg merényletet a cár élete ellen, mely ép úgy nem sikerült, mint a minapi. A vizsgálat azt derítette ki, hogy a merénylet egy messze elágazott összeesküvés kifolyása. Karakazovt kivégezték s harmincöt bűntársát hosszas fogságra és deportációra ítélték. A következő évben, midőn Sándor cár a párisi világgiallást meglátogatta, jun 6-án egy lengyel menekült: Bereszovszky Antal a Bois de Boulogneban rálőtt a kocsiikázó cárja, de szintén nem találta. Bereszovszkit a párisi törvényszék élethossziglan tartó deportációra ítélte s a merénylőt ott halt meg Kaledoniában.

— **A nisi petárdáról**, melyről múlt számunk egy távirata hozott jelentést, a következők bővebb részleteket olvassuk a bécsi lapokban: Műn fejedelem nevével és kis fiával Nisbe tette át lakását. Szerdán a fejedelem egy szárnysegéde kíséretében rendes sétáját tette. A konaktól az iskola utcáig azt vették utjokat. Alig értek azonban az iskolaépület elé, erős dördülés hallatszott s pár lépéssel előttük vastag por-és füstfelhők emelkedtek föl. A dördülést egy felrobban betárad okozta, melynek darabjai a szárnysegédet meg is sebesítették. Milán azonban sérletlen maradt. — A löveg a francia pokolgépek módjára volt az utcán elhelyezve s vékony földréteggel letakarva. Hogy mi szándékkal tették a petárdát az iskolaépület elé, arról még semmi bizonyosat nem tudni s egyáltalában nincsenek tisztában afelől, ha vajjon gazdasági, vétkes vigyázatlanlág — mit azonban a petárdára felhelyezésének módja majd nem teljesen kizár — vagy pedig Milán elleni merénylet esete forog-e fenn?

— **Egy merénylőt** fogtak f. hó 12-én Varsóban. Az illető mintegy 20 éves, neve Chudzynski Sándor. Az utóbbi időkben Moszkvában, Szent-Péterváron és Varsóban tartózkodott s mindenütt merényleteket kísérelt meg és hajtott is részben végre magas állású rendőri és közizgatási hivatalnokok ellen. Minthogy Chudzynski vonakodik bármilyen felvilágosítást adni, formális kínzás alá kényszerítik őt fogni. Ch. lengyel és csak lengyelül akar beszélni.

— **Zokogó templomi közönség.** Nagypénteken — írja a „Szedeg Napló” — ezernyi néptömeg töltötte be Szedeg egyetlen imádkozó helyét, a belvárosi templomot. Kremminger prépost tartotta az egyházi beszédet beleszöve abba meztaragadó hévvel a város szomorú pusztulását, melyet oly élénk színekkel festett, hogy végre maga is sirni kezdett, a hívek pedig hangos zokogásba törtek ki. A zokogás emberről emberre ragadt s csakhamar kivétel nélkül mindenki sirt s a pap szavai elvesztek az általános jajveszékében.

— **Szidják a zsidót** most nagyon Baranyamegye Baksa községében, ahol rongcsoloklób már m. é. nov. 5-ke óta pusztítja a gyermekeket. Vannak egyes családok, melyekből már 3, de 4 gyermek is kihalt. Az első áldozat nov. 4-én Dudás Terézia, 10 éves iskolás leányka volt. A bakasai nép között általában el van terjedve a hír s ez erősen tartja is magát, hogy a leányka a szomszéd rongyszéd L. L. zsidó lakos összedetett rongyai között megbetegedése előtt babaruhákat válogatott volna. E rongyszédmag pedig a szomszéd Gilvánfa községben gyűjtetett össze, a hol a lefolyt őszön át szintén nagy mérvben dühöngött a pusztító nyaválja. S ez alapon a bakasai nép azt tartja, hogy községükbe a rongcsoloklób Gilvánfalváról az ő rongyszédjük hurcolta be.

— **Egy ój a kutban.** A napokban több gyermek játszott a bécsi Pál templom terén, miközben az egyik fiú beleesett az ottani mély kutba. — Pajtásai azonnal kerekelt oldottak s csupa félelemből senkinek sem szóltak semmit a szerencsétlen ségről, úgy hogy még a szülők is csak másnap tudták meg, mi történt hűjkkal. Szerencsére a kutban csak nagyon kevés volt a víz, s a megrémült szülők még életben találták gyermeküket, ki az egyik karját törte ki zuhanás közben s a fejét sértette meg.

— **A szobaur végrendelete.** A bécsi Lipótváros egyik félreeső utcájában a husvétii ünnepek alatt egy vézna kinézésű, alig nagykorú fiatal ember halt meg egy kis pince szobában, ahol szobauri minőségben már évek óta lakott. Eddig még nincs a dologban semmi különös, de bezzeg elbámult a szobaasszony, a mikor feltörte irószekrényét és abban egy végrendeletet talált, a mely szerint a boldogult 40,000 forint egy gyermekkori pajtásának 20,000 forint pedig szobaasszonyának hagyományozott.

— **Szőnyű tett.** Rákosfalván, mint onnan jelentik, egy hat-hét éves fiút találtak a „mezitlábos” kórma mellett levő szemétdombba elásva úgy hogy csak a feje látszott ki; szája pedig kenyérbéllel megtömött rongy volt dugva. Midőn a gyermeket megtalálták, még élt, de mire a kórházba vitték, meghalt. A tettest nyomozták.

— **Cseléd fufang.** Egy fiatal vidéki leány szolgált a fővárosban U. családnál, hol a legszíve lyesebben bántak vele, de kissé szigorúan tartották, mi a szabadabb élethez szokott szobaleánynak nem tettett. El is hagyta volna uraságát, ha egy hónapnyi fizetését már előre ki nem vette volna. A husvét közeledett és a cseléd jól akarta eltölteni az ünnepeket, de otthon ezt nem igen remélhetni, valamint azt sem, hogy az ünnepekre, midőn legtöbbször a dolog, elbocsássák. Egy reggel a postán levél érkezett. A leány beviszi gazdasszonyához és kéri, olvassná el, mert ő nem tud olvasni. A házi asszony elolvassa és alig tud szóhoz jutni; kéri a leányt, legyen erős, mert édes anyja halálán van és haza óhajtja. A leány, a levélből vett hirre elájult, úgy hogy asszonya kölni vízzel, spirítusszal és más egyébvel tudja csak eszméltre hozni. Beszél neki, vigasztalja, biztatja, de a leány kétségbe van esve. Az asszony maga ajánlja, hogy menjen haza és legyen ott anyja halálos ágyánál mire a leány össze-vissza csókolja a kegyes urnó kezzeit. A kegyes urnó férjének is elbeszéli a szomorú esetet, mely Lizi érte és közösen sajnálkoznak a jó cseléd sorsán, kit ép az ünnepek előtt ért ez a fájdalmas csapás. Az asszonyt ellátja meleg ruházattal, jó borral, élelemmel az utra, mit a leány — mint mondá — alig tudja, hogy fog megszólhatni. Ünnepe másodnapján a házmester jelenti, hogy Lizi az ünnepet a fővárosban nagy vígan tölté — a bálban . . .

Adakozások a szegedi árvizkárosultak javára.

Csalah Kálmán pénzügyőri biztos gyűjtése: Csalah Kálmán pénzügyőri biztos 5 frt. Szentgyörgyi János szemlésl 1 frt. Márkos Albert fővizgyázó 80 kr. Biró János fővizgyázó 80 kr. Botezán György vizgyázó 50 kr. Birtalan Mózes vizgyázó 50 kr. Fejér Domokos szemlésl 2 frt. Nagy Sándor fővizgyázó 1 frt. Ziegler András vizgyázó 50 kr. Daragics György vizgy. 1 frt. Rózsa Gyárfás vizgyázó 1 frt. Berde István vizgyázó 50 kr. Alézi Károly v. 2 frt. Elnd Leopold vizgy. 50 kr. Benke Ferenc 50, Telesi Imre v. 50 kr. Daragics Dávid 50 kr. Bacsó Ferenc v. 2 frt. Császi János főv. 1 frt. Dénes Albert v. 50 kr. Tóth Lajos v. 1 frt. Kovács Mihály v. 50 kr. Kelemen Dénes szemlésl 1 frt. Molnár József főv. 1 frt. Molnár József (nő-asszony) 50 kr. Imecs Béla püöri vizgyázó 50 kr. Kovács Mihály v. 50 kr. Gergely István v. 1 frt. Hosszu József vizgy. 80 kr. Földes Károly v. 1 frt. Reiszner Károly fővizgyázó 50 kr. Sebestyén Mózes főv. 1 frt. Búcsi János vizgy. 50 kr. Dick György v. 1 frt. Kányádi György v. 1 frt. Nagy Gyula v. 1 frt. — Összeg: 34 frt 90 kr.

Vajna Károly kir. járásbíró 5 frt. Csia Károly ügyvéd 1 frt. Gödri Ferenc királyi járásbíró 3 frt. Deák Gyula 1 frt. Rápolti Ferenc 1 frt. Gyulai István 50 kr. Beke Peter hivatalosolga 50 kr. Balog Lajos kir. járásbírósiági börtönőr 50 kr. Hamar Lajos bírósági végrehajtó 2 frt. Prohaska Ferenc kir. járásbírósiági börtönőr 1 frt. — Összesen 15 frt 50 kr.

Bartha József 1 frt. Ince György 1 frt. Bene Gyula 1 frt. Összesen 3 frt.

Kimutatás a k-vásárhelyi „tanítói kör” és népiskolák növendékeinek adakozása folytán bejött összegekről a szegedi árvizkárosultak részére. A tanítói kör részéről: Erdélyi Károly, Baló László, Gyöngyösi István 2—2 frt. M. Székely János 1 frt 78 kr. Demeter Róbert 1 frt 50 kr. Nagy Károly 1 frt 50 kr. Mauthe János, Szabó Géza, Bölcskény Ilon, Kiss Klára, Milec Mari, Simó Vilma 1—1 frt. Finta Gergely 75 kr., összesen 18 frt 78 kr. A népiskolák részéről: Az ipari szakoszt. felső népiskola növendékei 7 frt. 40 kr. A elemi fiúiskola növendékei 10 frt. 72 kr. Az elemi leányiskola növendékei 13 frt. 50 kr. Az óvoda növendékei 6 frt. 80 kr., összesen 38 frt. 42 kr. Főösszeg 57 frt. 20 kr., mely összeg tekintetes Szócs József polgármester urnak további intézkedés végett átadott. K. Vásárhelyt, 1879. április 8-án — Erdélyi Károly, k. elnök.

N. Ajtán f. évi április hó 5-én az alföldi vizkárosultak javára rendezett zártkörű táncvigalom összes bevétele 123 frt 37 kr. Ehez járulván felül-fizetéssel: özv. Bartha Zsigmondné 2 frt. Bora Rózália 2 frt. Hollaky Berta 2 frt. Hollaki Atilla 2 frt. Bartha János 3 frt. Beer Ignác és neje (Brassó) 10 frt. Borbáth László 1 frt. 37 kr., Barabás Sándor 2 frt. Trattner Henrik 3 frt. Biró András ref. pap 2 frt. Buzin Antal 3 frt., Imecs Jenő 1 frt., Kónya Miklós 1 frt. Henter Károly 1 frt. Lukács Károly 1 frt., Remenyik Mátyas 1 frt. Deák Albert 1 frt., Nagy Lajos 2 frt. Henter Sándor 2 frt. Zathurecky Gyula 1 frt. Zathurecky József 1 frt., Biró József 2 frt. Debický Mihály 2 frt. Theil József 3 frt. Zárug Lukács 2 frt. Kiadás összesen 30 frt. 26 kr., melyet levítve a bevételi összegből, marad tiszta jövedelem 93 frt. 17 kr., mi is illető helyre leendő juttatás eszközésé végett a járási szolgabíróságnak át is szolgáltatott. Fogadják a felülfizetők, valamint a résztvevők a szerencsétlen vizkárosultak nevében öszinte hálás köszönetem nyilvánítását. Henter Károly.

N. Ajtán f. hó 15-én az alföldi árvizkárosultak javára műkedvelő színelőadás tartottak, melynek bevétele: Jegyek árából 79 frt. 49 kr., felülfizetők

sekből 5 frt. 30 kr. összes bevétel 84 frt. 70 kr. Kiadás 13 frt. 87 kr., ezen összeget levonva tiszta jövedelem maradt 70 frt. 83 kr., mely összeg illető helyre juttatás végett a járási szolgabírósághoz be- küldetett. Felülfizettek: Bartha János 2 frt. Zathurecky József 1 frt. Biró József 50 kr. Bedő József, Hollaky T. tita, Henter Károly, Gyulai Lajos 40—40 kr. Lőfi Elek, Gáspár István 10—10 kr. A közreműködőknek fáradságukért köszönet és elismerés. Boda S. a m. u.

— **Karathna közseg** az árvizkárosultak javára mint lapunknak onnan írják, egy igen éle revaló nemét találta ki a segélygyűjtésnek. Ugyanis a közsegházánál e hó 15-én többnyire női kézi munkából sorsjából rendeztek. A 225 eladott 20 kros sorsjegy árából begyűlt 45 frtot megynék főispánj utján rendeltetési helyére juttattak. Üdvözöljük Karathna nemes lelkű hölgyeit.

— **Egy fatális sajtóhiba** csuzzott be lapunk 29 ik számába, hol id. Dónáth József törvényszéki elnök urnak az árvizkárosultak javára tett adakozása van közölve: E helyen ugyanis 15 krajcár helyett 15 frt. olvasnndó. Szives ólnézést kérünk e bszantó sajtóhibáért.

LOTTOHUZÁS.

N.-Szeben április 20-án kihuzattak a következő számok:

17, 60, 52, 9, 88.

Érték- és váltó-árfolyam a bécsi cs. kir. nyilvános tőzsdén április 18.

Magyar aranyjárdék	88.95
„ kincstári utalványok I. kibocsátás	—, —
„ „ „ II.	119.90
„ keleti vasut II. kibocs. államköt. 1876. évi államköt.	78.50
„ „ „ 1876. évi államköt.	69.75
„ vasuti kölcsön kötvény	107. —
„ földterhermentesítési kötvény	83.75
Temesvári „ „	79. —
Erdélyi „ „	78.50
Szólódezmaváltsági „ „	87. —
Oszttrák egys.-államadósság papírban	65.25
„ „ „ ezüstben	77.20
„ aranyjárdék	65.15
: 860. államsorsjegy	77.80
Oszttrák nemzetibankrészevény	119. —
„ hitelintézeti „ „	8.08
Magyar hitelbank „ „	247.95
Ezüst „ „	—, —
Cs. kir. arany	5.55
Napoleon'dor	9.33
Német birodalmi márka	57.55
London	117.70

Felölös szerkesztő: Málk József.

Kiadótulajdonos: Pollák Mór.

TUDOMÁSUL!!

Alólirt szívesen szolgálom venni szándékozóknak jó egészséges

lombárd-velencei selyemhernyó-tojásokkal.

17.5 gramm (1 lat) à 3 frt.

Nagy-Ajtán, 1879. április 18.

Boda Samu,
községi vezértanító.

Finom

DIOFA-FOURNIROK

olesó árban kaphatók

PAPP FERENC
butorgyárosnál Brassóban

Ugyanott egy jókarban levő csinos

ruganyos kocsis

jutányos árban eladó.

Ertekeketni **PAPP FERENC,**

butorgyárossal.
(Brassó, klastrom utca 2)